

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra kriminální policie

Řízení o udělení státního občanství

Bakalářská práce

Procedure for granting citizenship

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

doc. JUDr. Ladislav POKORNÝ, Ph.D.

AUTOR

Karolína BÍMOVÁ

PRAHA

2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze dne 1. 3. 2023

Karolína BÍMOVÁ

Anotace

Cílem této práce je objasnit problematiku řízení o udělení státního občanství. Práce obsahuje informace o historickém vývoji a současném stavu právní úpravy v České republice. Dále se práce zaměřuje na způsoby a podmínky udělování státního občanství, včetně prominutí některých podmínek a pozbývání státního občanství. Následuje komparace s nabýváním státního občanství v jiných zemích. V závěrečné části bakalářské práce se zaměřuji na neudělení státního občanství, zejména z bezpečnostních důvodů. Na základě těchto informací jsem udělala analýzu současného stavu a hledala jsem odpověď na otázku, zda současná právní úprava není v určitých bodech v rozporu s Ústavou a Listinou základních práv a svobod

Klíčová slova: státní občanství, bezpečnost, legislativa, správní řízení, utajované informace

Anotation

The aim of this work is to clarify the issue of the procedure for granting citizenship. The thesis contains information about the historical development and the current state of legal regulation in the Czech Republic. Furthermore, the work focuses on the methods and conditions of granting citizenship, including the waiver of certain conditions and the loss of citizenship. the comparison with the acquisition of citizenship in other countries is related. In the final part of the bachelor's thesis, they focus on the non-granting of citizenship, especially for security reasons. Based on this information, I made an analysis of the current situation and looked for an answer to the question of whether the current legislation does not conflict with the Constitution and the Charter of Fundamental Rights and Freedoms at certain points.

Key words: citizenship, security, legislation, administrative proceedings, classified information

Obsah

Úvod	6
1 Vývoj a současný stav právní úpravy a rozhodovací praxe udělování státního občanství v České republice.....	8
1.1 Pojem státní občanství	8
1.2 Historický vývoj státního občanství	10
1.2.1 Státní občanství před rokem 1918	10
1.2.2 Československé občanství v letech 1918 – 1938.....	11
1.2.3 Státní občanství v období druhé světové války	11
1.2.4 Státní občanství v letech 1949 – 1989	12
1.2.5 Státní občanství v letech 1990 – 2013	13
1.2.6 Současná právní úprava	15
1.3 Podmínky udělení státního občanství	15
1.3.1 Žadatel má na území České republiky povolen trvalý pobyt .	16
1.3.2 Žadatel se na území České republiky skutečně zdržuje	17
1.3.3 Trestní bezúhonnost	17
1.3.4 Znalost českého jazyka	18
1.3.5 Znalost českých reálií.....	19
1.3.6 Povinnosti vyplývající z právních předpisů.....	19
1.3.7 Prokázání výše a zdroje příjmů	20
1.3.8 Nezatěžování systému státní sociální podpory nebo systému pomoci v hmotné nouzi	20
1.4 Nabývání státního občanství	20
1.4.1 Nabývání státního občanství narozením	22
1.4.2 Nabývání státního občanství určením otcovství	23
1.4.3 Nabývání státního občanství osvojením.....	23

1.4.4 Nabývání státního občanství nalezením na území České republiky	24
1.4.5 Nabývání státního občanství svěřením do ústavní, pěstounské nebo jiné formy náhradní péče.....	24
1.4.6 Nabývání státního občanství prohlášením	25
1.4.7 Nabývání státního občanství udělením	27
1.5 Pozbývání státního občanství	27
1.6 Dvojí občanství.....	28
2 Analýza stavu a vývoje právní úpravy a aplikační praxe.....	31
2.1 Nabývání státního občanství v jiných zemích.....	31
2.1.1 Spolková republika Německo.....	31
2.1.2 Slovenská republika	33
2.1.3 Spojené státy americké	35
2.2 Řízení o udělení státního občanství	37
2.3 Zamítnutí žádosti o udělení státního občanství	39
Závěr	46
Seznam použité literatury	49

Úvod

Státní občanství lze charakterizovat jako trvalý svazek mezi fyzickou osobou a státem, který umožňuje získání a výkon některých práv, které nepřísluší cizím státním občanům a zároveň přináší vůči státu i některé povinnosti. Státní občanství je vnímáno jako poslední krok k úplné integraci jedince do společnosti, která je i jedním z předpokladů k získání státního občanství. Existují práva, která mohou uplatňovat pouze státní občané, jako např. pasivní a aktivní volební právo, získání cestovního pasu České republiky a především státnímu občanovi nemůže být odepřen vstup na dané území ani z něj být vyhoštěn.

Každý stát si sám určuje podmínky, za kterých lze udělit státní občanství, významná část je podobná ve většině ostatních zemí. Získání státního občanství je poměrně složitý a dlouhodobý proces, který je upraven právem dané země a obsahuje spoustu podmínek a způsobů jakými lze státní občanství získat.

Vzhledem k aktuálnímu dění na Ukrajině se státní občanství stává více rozebíraným tématem. K dnešnímu dni bylo uděleno občanům Ukrajiny téměř 500 000 víz za účelem dočasné ochrany na území České republiky. Většina z těchto lidí si na území České republiky během války našla práci, začala si tu vytvářet sociální i rodinné zázemí. Naneštěstí existují i ti, kteří ve svém rodném státě ztratili rodinu nebo svůj veškerý majetek, proto mohou mít zájem setrvat zde a začít nový život. Z těchto důvodů je pravděpodobné, že to bude mít vliv na budoucí udělování státního občanství, nemluvě o jejich množství. Již nyní je totiž počet udělování státního občanství občanům Ukrajiny nejpočetnější na území České republiky.

V úvodní části se ve své bakalářské práci věnuji samotnému pojmu státní občanství a s ním souvisejícími pojmy, jakými jsou občan a státní příslušnost.

Následuje historický vývoj samotného státního občanství, který sahá od dob Rakouska-Uherska až po současnost. V této kapitole popisují, jak se vyvíjelo udělování státního občanství, především v období světových válek, jelikož tato doba měla největší vliv na změny, které souvisely s rozvojem toho institutu. Zmiňuji zde i nové právní úpravy, které postupem času doplňovaly institut

státního občanství, z nichž největší je samozřejmě nový zákon o státním občanství, který vešel v platnost v roce 2014. Ten byl pro občany České republiky stěžejní, jelikož mimo jiného umožňoval českým státním občanům možnost dvojího občanství.

Dále má bakalářská práce obsahuje podmínky udělování státního občanství, které je nutné splňovat k jeho získání. Podrobněji se zde však zabývám samotným nabýváním státního občanství, především způsoby nabývání státního občanství. Nechybí zde ani zmínka o pozbývání státního občanství a dvojím občanství, které českým občanům umožnila nová právní úprava.

Dalším tématem jsou zásadní rozdíly mezi udělováním státního občanství v České republice a zahraničí, pro toto srovnání jsem zvolila Německo, Slovensko a USA.

V závěru se krátce zabývám řízením o udělení státního občanství, kde velkou pozornost získává především neudělení státního občanství z bezpečnostních důvodů.

Hlavním cílem této bakalářské práce je přiblížení problematiky udělování státního občanství, jeho nabývání a pozbývání, jelikož toto téma vždy bylo a bude aktuální. V poslední době směřuje pozornost na neudělení státního občanství, převážně neudělení z bezpečnostních důvodů. Vystává otázka, zda jsou tyto důvody relevantní a především, zda není současná právní úprava v souvislosti s nemožností soudního přezkumu, v rozporu se základními lidskými právy, obsažených v předpisech nejvyšší právní síly.

1 Vývoj a současný stav právní úpravy a rozhodovací praxe udělování státního občanství v České republice

1.1 Pojem státní občanství

V současné době český právní řád nezná legální definici pojmu státního občanství. Zákony České republiky obsahují pouze definici pojmu státního občana, nikoli státního občanství. K jeho objasnění tak slouží převážně právní nauka, odborná literatura a soudní judikatura. V České republice je státní občanství vymezeno v právních předpisech, stejně jako v jiných zemích, které mají nejvyšší právní sílu. Obecně státní občanství upravuje Ústava České republiky a Listina základních práv a svobod. Článek 12 ústavního zákona stanoví, že nabývání a pozbývání státního občanství České republiky stanoví zákon a nikdo nemůže být proti své vůli zbaven státního občanství.¹ Dle článku 42 Listiny základních práv a svobod, existují práva, která používají pouze státní občané České republiky.²

Státní občanství lze též charakterizovat jako osobní právní závazek určité fyzické osoby k určitému státu bez ohledu na bydliště. Podle této charakteristiky je rozdíl mezi státním občanem, který pobývá ve svém domovském státě nebo v cizině a občanem bezdomovcem či cizincem, který na daném území žije.³

Stát, jakožto subjektem mezinárodního práva je podle většiny učebnic definován čtyřmi znaky:

- geografickým územím
- stálým obyvatelstvem
- skutečným výkonem vlastní státní moci a zcela svrchované veřejné správy
- faktickou způsobilostí vstupovat do mezinárodních vztahů.⁴

---

¹ Ústava České republiky, čl. 12

² Listina základních práv a svobod, čl. 42 (dále jen „LZPS“)

³ ČERNÝ, Jan a VALÁŠEK, Miloš. *České státní občanství : ucelený výklad právních předpisů upravujících státní občanství České republiky v návaznosti na státní občanství ČSR, ČSSR a ČSFR*. Praha : Linde, 1996, str. 15

⁴ EMMERT, František. *Dvojití občanství v českém právu*. Praha : C. H. Beck, 2014, str. 1

Důležitým znakem státního občanství je závazek státu vůči svým občanům a stejně tak závazek fyzické osoby k danému státu. Povinnosti, které se týkají občanů svého státu, jsou spjaté s fungováním a udržováním bezpečnosti státu a jeho zabezpečením. Například volební právo je výhradně vymezeno občanům státu nebo výkon řídicích funkcí státu, do kterých se mohou zapojit pouze občané daného státu.⁵ V souvislosti se státní příslušností mohou být občanovi přiznána práva na vstup nebo výstup z území. Státní občané se ovšem pohybují v působnosti zákonů i mimo jeho území, čímž trvalá vazba mezi občanem a státem zůstává zachována bez ohledu na místo pobytu občana. Mezi základní funkce státu navíc patří povinnost poskytovat svým občanům ochranu v cizích zemích. Tím se státnímu občanství dostává jeho mezinárodněprávní efektivity a také akceptace ze strany ostatních subjektů mezinárodního práva.⁶ Stát tuto povinnost uskutečňuje prostřednictvím zastupitelských úřadů, které nalezneme v zahraničí. V právním řádu jsou upraveny trestné činy, které může spáchat pouze státní občan. Jedná se o službu v cizích ozbrojených silách, válečnou zradu či vlastizradu.⁷

Státní občanství je trvalý stav a to poukazuje na to, že je nezrušitelný proti vůli osoby, která je jeho nositelem.⁸ Tato zásada je součástí mezinárodního práva a právních aktů nejvyšší právní síly. Jestliže se chce osoba vzdát státního občanství, zákon ji chrání před případy, kdyby se vlastním přičiněním mohla ocitnout bez něj a tím pádem i bez státní ochrany.

Pokud se bavíme o pojmu státní občanství, setkáváme se zde s pojmy, které jsou často zaměňovány se státním občanstvím. Jedním z těchto pojmů je národnost, která nemá vliv na státní občanství. Občan se může hlásit k národnosti, která není typická pro jeho vlastní zemi, avšak národnost nemůže být zásadním znakem pro udělení státního občanství. Obyvatel je další pojem,

---

⁵ ČERNÝ, Jan a VALÁŠEK, Miloš. *České státní občanství : ucelený výklad právních předpisů upravujících státní občanství České republiky v návaznosti na státní občanství ČSR, ČSSR a ČSFR*. Praha : Linde, 1996, str. 16

⁶ EMMERT, František. *Státní občanství na území České republiky v minulosti a současnosti*. Praha : Leges, 2016, str. 11

⁷ § 309, 320, 321, Zákona č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník

⁸ ČERNÝ, Jan a VALÁŠEK, Miloš. *České státní občanství : ucelený výklad právních předpisů upravujících státní občanství České republiky v návaznosti na státní občanství ČSR, ČSSR a ČSFR*. Praha : Linde, 1996, str. 9

který je potřeba oddělit od státního občanství. Občan daného státu může žít mimo svůj domovský stát, stejně tak můžeme být obyvateli jiného státu a ne být jeho občanem. Občanství je osobní právní poměr určité fyzické osoby k určitému státu bez ohledu k podobnému faktickému poměru založenému pobytem nebo bydlištěm v daném státu.⁹ Z toho vyplývá, že státní občanství je spjato s osobou bez ohledu její pobyt či národnost. Avšak je nutné zmínit, že některé aspekty jsou pro získání státního občanství důležité.

1.2 Historický vývoj státního občanství

1.2.1 Státní občanství před rokem 1918

Právní úpravu tehdy obsahoval tzv. Císařský patent č. 946/1811, který vycházel především z tradice římského práva a zahrnoval úpravu v rámci osobních práv tedy jako osobní status. Před rokem 1918 zaručovalo státní občanství občanům právní způsobilost a právní jistotu, že nemohou být vypovězeni z domovského území. Měli však povinnost zachovávat věrnost státu a museli se účastnit vojenské služby.¹⁰

Institut státního občanství byl založen především na principu nabývání státního občanství po předcích, tato právní úprava přetrvává v České republice dodnes. K nabytí státního občanství docházelo především odvozeně po osobě, která již státní občanství měla (manžel, rodič), avšak občanství se nabývalo převážně po otci. Cizinec mohl nabýt rakouské státní občanství nepřetržitým desetiletým pobytem na území, během kterého nesměl být odsouzen nebo nástupem do veřejné služby.

V souvislosti s institutem státního občanství je důležité zmínit domovské právo, které bylo založeno Zákonem domovským. Tento zákon upravoval povinnost občanů trvale žijících na území státu, mít domovské právo v některé z obcí uvnitř hranic.¹¹

---

⁹ ČERNÝ, Jan a VALÁŠEK, Miloš. *České státní občanství : ucelený výklad právních předpisů upravujících státní občanství České republiky v návaznosti na státní občanství ČSR, ČSSR a ČSFR*. Praha : Linde, 1996, str. 15

¹⁰ EMMERT, František. *Státní občanství na území České republiky v minulosti a současnosti*. Praha : Leges, 2016, str. 17

¹¹ EMMERT, František. *Státní občanství na území České republiky v minulosti a současnosti*. Praha : Leges, 2016, str. 19

1.2.2 Československé občanství v letech 1918 – 1938

S vyhlášením samostatné Československé republiky 28. 10. 1918 došlo k nové právní úpravě. Politická reprezentace i zákonodárci v prozatímním Národním shromáždění v letech 1918 – 1920 přikládali státnímu občanství mimořádný význam a důležitost, neboť institut vyjadřoval novou státní a také národní identitu obyvatel osamotněného státu.¹²

Předchozí právní úprava byla doplněna ústavním zákonem č. 236/1920 Sb., o nabývání a pozbývání státního občanství a práva domovského v republice československé. Do přijetí tohoto zákona československé občanství upravoval pouze oběžník ministerstva vnitra. Podle uvedeného oběžníku byla každá osoba s domovským právem na území ke dni vzniku samostatné Československé republiky považována za státního občana daného státu. Tehdejší ústava z roku 1920 stanovila, že příslušník cizího státu nemůže být zároveň příslušníkem Československé republiky. Navzdory tomuto ustanovení docházelo ke vzniku vícenásobné státní příslušnosti.¹³

1.2.3 Státní občanství v období druhé světové války

Po nastolení nacistické diktatury v sousedním Německu začali do Československé republiky přicházet političtí emigranti, kteří na tomto území hledali útočiště. Mnozí z nich krátce po svém příchodu žádali o československé státní občanství, neboť německého byli proti své vůli zbaveni. Přístup československých úřadů byl k těmto uprchlíkům individuální a nekoordinovaný. Státní občanství bylo udělováno bez splnění obvyklých podmínek, ale jednalo se o výjimečné případy. Nejznámějším německým emigrantem byl německý spisovatel Luiz Heinrich Mann, kterému se v Československé republice podařilo získat státní občanství. S výjimkou německých emigrantů vstupovali na území tehdejšího Československa také němečtí Židé.

Postupná nacistická okupace v českých zemích přinesla do právní úpravy mnoho změn, jejichž důsledky se projeví i v poválečném období. Německé občanství tehdy získalo v českých zemích až ke třem miliónům předválečných

¹² EMMERT, František. *Státní občanství na území České republiky v minulosti a současnosti*. Praha : Leges, 2016, str. 23

¹³ EMMERT, František. *Státní občanství na území České republiky v minulosti a současnosti*. Praha : Leges, 2016, str. 26

československých občanů, většina z nich důsledkem Mnichovské dohody. Obyvatelé českých zemí byli německými okupanty rozděleni do čtyř kategorií:

- na privilegované říšskoněmecké státní občany – jednalo se převážně o etnické Němce
- na občany s protektorátní příslušností – etničtí Češi, kterým nenáležela téměř žádná politická práva
- na osoby s protektorátní příslušností, na které doléhalo rasové zákonodárství
- na osoby cizí státní příslušnosti – zejména slovenskou, polskou a maďarskou.¹⁴

V roce 1939 vyšlo nařízení, díky kterému mohli získat německé státní občanství českoslovenští občané po prokázání německé národní příslušnosti. Po vydání tohoto nařízení se masivně rozšířila náborová kampaň, ve které Němci přesvědčovali okupované Čechy k vyplnění a odevzdání příslušného dotazníku. K roku 1940 obdrželo říšskoněmeckou státní příslušnost asi 2 % obyvatel.

Po osvobození v květnu roku 1945 začala v obnovené Československé republice opět platit předválečná právní úprava. Celkově československé státní občanství pozbylo během druhé světové války 3 700 000 předválečných československých občanů.

1.2.4 Státní občanství v letech 1949 – 1989

Nastolení komunistického totalitního režimu silně ovlivnilo právní úpravu československého státního občanství. V roce 1948 byla vypracovaná zcela nová ústava, tedy ústavní zákon č. 150/1948 Sb., Ústava Československé republiky, která vstoupila v platnost 9. června 1948. V této ústavě zůstal nezměněný článek 4 Ústavy z roku 1920, tedy že Státní občanství je v Československé republice jediné a jednotné. Vznikla i nová právní úprava přímo v oblasti státního občanství a to zákon č. 194/1949 Sb., o nabývání a pozbývání československého státního občanství. Poprvé byl na území českých zemích upraven právní předpis, který nijak nerozlišoval mezi obyvateli Slovenska a

---

¹⁴ EMMERT, František. *Státní občanství na území České republiky v minulosti a současnosti*. Praha : Leges, 2016, str. 62

Česka. U osob narozených na území Československa bylo nově možné, nabývat státní občanství po matce s odkazem na rovnost pohlaví. Došlo též ke zmírněným podmínkám nabývání státního občanství, jelikož při podání žádosti se snížila podmínka délky pobytu na území na 5 let a došlo k omezení principu *ius soli*. Nadále bylo možné na vlastní žádost pozbýt státní občanství, zejména v souvislosti s dlouhodobým pobytem v zahraničí. Avšak nová právní úprava byla v rozporu s Všeobecnou deklarací lidských práv, která garantovala každému právo na státní příslušnost a být proti své vůli státního občanství zbaven, jelikož ministerstvo vnitra mohlo každému občanovi, který bez povolení opustil území nebo bez povolení pobýval v zahraničí, odejmout státní občanství.¹⁵

V souvislosti se vznikem Československé federace, došlo k nové právní úpravě, kterým by zákon č. 165/1968 Sb., o zásadách nabývání a pozbývání státního občanství. Podle tohoto zákona se každý československý občan, který se narodil na území, stával státním občanem jedné z republik. Ačkoliv se republikové občanství na našem území považovalo za primární, ve vztahu k mezinárodní právní úpravě se používalo československé občanství i nadále.¹⁶

1.2.5 Státní občanství v letech 1990 – 2013

Bezprostředně po sametové revoluci bylo potřeba vytvořit nové právní úpravy a sloučit je s mezinárodními závazky Československa, včetně restituce protiprávního odnímání státního občanství československým emigrantům. Jednalo se především o federální zákon č. 88/1990 Sb., kterým se mění a doplňují předpisy o nabývání a pozbývání československého státního občanství. Změnil se i samotný pojem občan, zejména v kontextu s mezinárodněprávní ochranou lidských práv. Za občana už nebyl považován pouze státní občan, tedy osoba s českou nebo československou státní příslušností, ale každá lidská bytost, která se nacházela v dosahu státní moci.

---

¹⁵ EMMERT, František. *Dvojití občanství v českém právu*. Praha : C. H. Beck, 2014, str. 94

¹⁶ EMMERT, František. *Státní občanství na území České republiky v minulosti a současnosti*. Praha : Leges, 2016, str. 109

Po přijetí Listiny základních práv a svobod si občané byli mnohem více vědomi svých práv.¹⁷ Byla dokonce objevena nová definice státního občanství. Ústavní soud ho definoval jako trvalý právní svazek mezi fyzickou osobou a státem: „Z obecného hlediska lze státní občanství definovat jako časově trvalý, místně neomezený právní vztah fyzické osoby a státu, který je proti vůli fyzické osoby nezrušitelný, na jehož základě vznikají jeho subjektům vzájemná práva a povinnosti, spočívající zejména v právu fyzické osoby na ochranu ze strany státu na jeho území i mimo ně, v právu pobytu na jeho území a v právu účasti na jeho správě veřejných záležitostí. Povinností občana je především věrnost státu, závazek k jeho obraně, výkon určitých funkcí, ke kterým je povolán a dodržování právních předpisů státu i mimo jeho území. Konkrétní obsah státního občanství je určen zákonodárstvím jednotlivého svrchovaného státu“. (Nález ÚS PL 9/94 ze dne 13. září 1994 publikovaný pod č. 207/1994 Sb.)

Hlavním cílem bylo řešit otázku vymezení státních občanů České republiky jako samostatného státu a ulehčení nabytí českého občanství slovenskými občany žijícími v okamžiku rozdělení státu na území České republiky, což vyřešil zákon č. 40/1993 Sb., který zakládal novou právní úpravu. Po nabytí účinnosti toho zákona se z českých republikových občanů stali k 1. lednu státní občané samostatné České republiky. Díky přijetí tohoto zákona se ale z občanů Slovenské republiky na území České republiky stali cizinci. To ovšem vyřešilo ustavení § 10 odst. 2 výše uvedené zákona, podle kterého mohl o udělení českého občanství požádat každý občan Slovenské republiky, která měl trvalý pobyt na území České republiky bez jakýchkoliv podmínek. Slovenští občané měli též možnost zvolit si české státní občanství, pokud žili na území třetích zemí a před odchodem do ciziny měli poslední trvalý pobyt na území České republiky.¹⁸ V oblasti pozbývání státního občanství se též objevily velké změny, jelikož bylo možné i na základě principu ipso facto, který neumožňoval pozbýt osobě občanství dříve, než nabyla nové. Tento princip sloužil především

---

¹⁷ EMMERT, František. *Státní občanství na území České republiky v minulosti a současnosti*. Praha : Leges, 2016, str. 122

¹⁸ EMMERT, František. *Státní občanství na území České republiky v minulosti a současnosti*. Praha : Leges, 2016, str. 134

k zamezení vzniku bezdomovectví.¹⁹ Tato právní úprava byla v průběhu let několikrát novelizována a to především proto, aby se přiblížila světovým trendům, přesto v ní nebyly obsaženy nově vyvstalé otázky, které se v souvislosti se státním občanstvím objevovaly. Z tohoto důvodu byla v roce 2013 nahrazena novou právní úpravou, která je platná dodnes.

1.2.6 Současná právní úprava

V lednu roku 2014 vstoupil v platnost zcela nový Zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky, který je platný až dodnes. Tento zákon je velmi obsáhlý ve snaze o maximální pokrytí konkrétních případů, který by mohly v případných žádostech o udělení státního občanství nastat a nabídnout jejich řešení. V této právní úpravě nadále převažuje osvědčený princip *ius sanguinis*, který je nejčastější na území Evropy. Velkým milníkem se v této právní úpravě stala možnost vícenásobného státního občanství, které je tento zákon otevřen jak u rodilých tak i naturalizovaných českých občanů.²⁰

Vzhledem k zpřísnění naturalizačních podmínek pro cizince žádající na území České republiky státní občanství se stal tento zákon terčem kritiky některých nevládních organizací. Nicméně spíše než k zpřísnění došlo především ke konkretizaci, která v předchozí právní úpravě scházela.²¹

1.3 Podmínky udělení státního občanství

Žádost o udělení státního občanství mohou podat státní občané cizího státu nebo osoby bez státního občanství s trvalým pobytem na území České republiky. Ministerstvo vnitra může udělit státní občanství České republiky na žádost osobě, která splňuje následující předpoklady.

- žadatel je integrován do společnosti České republiky, zejména z hlediska rodinného, pracovního a sociálního

---

¹⁹ EMMERT, František. *Státní občanství na území České republiky v minulosti a současnosti*. Praha : Leges, 2016, str. 139

²⁰ EMMERT, František. *Státní občanství na území České republiky v minulosti a současnosti*. Praha : Leges, 2016, str. 169

²¹ EMMERT, František. *Státní občanství na území České republiky v minulosti a současnosti*. Praha : Leges, 2016, str. 170

- žadatel neohrožuje bezpečnost státu, jeho svrchovanost a územní celistvost, demokratické základy, život, zdraví nebo majetkové hodnoty.²²

Žadatel musí zároveň splňovat následující podmínky.

1.3.1 Žadatel má na území České republiky povolen trvalý pobyt

- jako občan třetích zemí může trvalý pobyt získat nepřetržitým pobytem na území České republiky po dobu alespoň pěti let
- jako občan Evropské unie může trvalý pobyt získat nepřetržitým pobytem na území České republiky po dobu alespoň tři let
- žadatel má na území České republiky povolen trvalý pobyt po dobu, která společně s bezprostředně předcházejícím oprávněným pobytem na území České republiky dosahuje alespoň deseti let.²³

Možné důvody pro prominutí výše uvedené podmínky

Žadatel má na území České republiky povolen trvalý pobyt a zároveň

- jde o občana narozeného na území České republiky
- byl státním občanem České republiky nebo České socialistické republiky, popřípadě do roku 1968 státním občanem Československé republiky nebo Československé socialistické republiky
- jeden z jeho rodičů je státním občanem České republiky
- byl po dosažení věku 18 let osvojen státním občanem České republiky
- jeho manžel nebo registrovaný partner, se kterým žije ve společné domácnosti, je státním občanem České republiky
- má povolený trvalý pobyt na území České republiky z důvodu humanitárních, jiných důvodů hodných zvláštního zřetele, nebo pokud je jeho pobyt na území v zájmu České republiky
- je ke dni podání žádosti mladší 18 let

²² § 13 Zákona č. 186/2013, Sb., Zákon o státním občanství České republiky (dále jen „ZSO“)

²³ § 14 odst. 1 ZSO

- je osobou bez státního občanství neb mu byla na území České republiky udělena mezinárodní ochrana formou azylu, pokud platnost rozhodnutí o udělení mezinárodní ochrany trvá²⁴

1.3.2 Žadatel se na území České republiky skutečně zdržuje

Žadatel musí prokázat, že se skutečně zdržuje na území České republiky alespoň v rozsahu jedné poloviny doby pobytu, do které se započítávají

- období nepřítomnosti, která nepřesáhla 2 po sobě jdoucí měsíce
- období nepřítomnosti, která nepřesáhla 6 po sobě jdoucích měsíců ze závažného důvodu, zejména těhotenství a narození dítěte, vážné onemocnění, studium, odborné školení nebo pracovní cesta.²⁵

Možné důvody pro prominutí výše uvedené podmínky

Žadatel má na území České republiky trvalý pobyt a zároveň

- jeho manžel nebo partner, se kterým žije ve společné domácnosti, je státním občanem České republiky nebo
- je ke dni podání žádosti mladší 18 let

1.3.3 Trestní bezúhonnost

Trestní bezúhonnost prokazuje žadatel, který je starší patnácti let.

Žadatel, který se zdržuje v České republice po dobu delší než 10 let, prokazuje, že nebyl pravomocně odsouzen v České republice

- pro nedbalostní trestní čin k nepodmíněnému trestu odnětí svobody
- pro úmyslný trestný čin

Žadatel, který se zdržuje v České republice, po dobu kratší než deset let prokazuje, že nebyl pravomocně odsouzen v České republice za stejně charakterizované trestné činy uvedené výše.

²⁴ Dostupné z <https://www.mvcr.cz/clanek/udeleni-statniho-obcanstvi-ceske-republiky.aspx>

²⁵ § 4 odst. 2 ZSO

Žadatel, který se zdržuje v České republice, po dobu kratší než deset let prokazuje, že nebyl pravomocně odsouzen za stejně charakterizované trestné činy uvedené výše ve státě, jehož je státním občanem, pokud nejde o žadatele, kterému byla v České republice udělena mezinárodní ochrana formou azylu nebo doplňkové ochrany nebo ve státech, ve kterých v posledních 10 letech přede dnem podání žádosti pobýval nepřetržitě více než 6 měsíců po dosažení věku 15 let

Podmínku trestní bezúhonnosti nelze prominout²⁶

1.3.4 Znalost českého jazyka

Žadatel musí prokázat znalost českého jazyka. Znalost českého jazyka prokazovat nemusí, pokud

- studoval alespoň 3 roky základní, střední nebo vysokou školu, na které byl vyučovacím jazykem jazyk český
- je ke dni podání žádosti mladší 15 let nebo starší 65 let
- má tělesné nebo mentální postižení, které mu znemožňuje osvojit si znalost českého jazyka

Zkouška z českého jazyka se provádí u Ústavu jazykové a odborné přípravy Univerzity Karlovy. Za rovnocenné zkoušky se považují

- maturitní zkouška z českého jazyka
- státní jazyková zkouška z českého jazyka vykonaná na jazykové škole s právem státní jazykové zkoušky
- státní závěrečná zkouška, státní rigorózní zkouška či státní doktorská zkouška vykonaná na vysoké škole v rámci studijního programu uskutečňovaného v českém jazyce
- zkouška z českého jazyka jako cizího jazyka pro úroveň B1 nebo vyšší, certifikovaná Asociací jazykových zkušebních institucí v Evropě a uskutečňovaná plnoprávným členem této asociace

---

²⁶ Dostupné z <https://www.mvcr.cz/clanek/udeleni-statniho-obcanstvi-ceske-republiky.aspx>

Podmínku znalosti českého jazyka lze prominout z důvodů hodných zvláštního zřetele.²⁷ (ZSO § 14 odst. 4).

1.3.5 Znalost českých reálií

Žadatel musí prokázat znalost ústavního systému České republiky a základní orientaci v kulturně-společenských, zeměpisných a historických reáliích České republiky. Zkoušku z českých reálií žadatel prokazovat nemusí, pokud splňuje alespoň jednu z podmínek uvedených v kapitole 3.4. Zkouška z českých reálií se provádí u Ústavu jazykové a odborné přípravy Univerzity Karlovy.

Podmínku znalosti českých reálií lze prominout z důvodů hodných zvláštního zřetele.²⁸

1.3.6 Povinnosti vyplývající z právních předpisů

Žadatel v posledních třech letech neporušil závažným způsobem povinnosti vyplývající z právních předpisů, které upravují

- vstup a pobyt cizinců na území České republiky
- veřejné zdravotní pojištění
- sociální zabezpečení
- důchodové pojištění
- zaměstnanost
- daně
- cla
- odvody a poplatky
- vyživovací povinnost vůči dítěti, která má trvalý pobyt na území České republiky
- veřejnoprávní povinnost k obci, ve které je žadatel přihlášen k trvalému pobytu, jde-li o povinnost uloženou obcí v samostatné působnosti

Tuto podmínku lze prominout, pokud žadatel odstranil způsobený škodlivý následek nebo učinil účinná opatření k jeho odstranění.

---

²⁷ § 14 odst. 4 ZSO

²⁸ § 14 odst. 5 ZSO

1.3.7 Prokázání výše a zdroje příjmů

Tuto podmínku musí splnit žadatel, který je starší 18 let. Žadatel prokazuje za období posledních 3 let předcházejících dni podání žádosti

- výši a zdroje svých příjmů
- že z těchto příjmů odvádí daň
- splnění oznamovací povinnosti při přeshraničním převozu
- bezhotovostní převod finančních prostředků z ciziny

Tuto podmínku nelze prominout.

1.3.8 Nezatěžování systému státní sociální podpory nebo systému pomoci v hmotné nouzi

Žadatel prokazuje, že v posledních 3 letech předcházejících dni žádosti nezatěžoval systém státní sociální podpory nebo systém pomoci v hmotné nouzi výrazně a bez vážných důvodů. Výrazným zatěžováním systému státní sociální podpory nebo systému pomoci v hmotné nouzi se rozumí, že žadatel je převážně závislý na dávkách, pokud se nejedná o osobu, která je vyloučena

- z výkonu výdělečné činnosti
- z důvodu svého zdravotního stavu
- protože se připravuje na budoucí povolání
- čerpá mateřskou či rodičovskou dovolenou
- soustavně pečuje o jinou osobu, která je na takovou péči odkázána

Tuto podmínku lze prominout z důvodů hodných zvláštního zřetele, např. žadatel nemá žádnou státní příslušnost nebo mu byla udělena mezinárodní ochrana na území České republiky formou azylu nebo doplňkové ochrany. Z jiných než zákonem stanovených důvodů uvedených výše splnění podmínek pro udělení českého státního občanství prominout nelze²⁹

1.4 Nabývání státního občanství

Státní občanství se povětšinou nabývá podle zákonů jednotlivých států nebo jen výjimečně na základě platné mezinárodní smlouvy. Vždy záleží na

---

²⁹ Dostupné z <https://www.mvcr.cz/clanek/udeleni-statniho-obcanstvi-ceske-republiky.aspx>

jednotlivých státech, které ze způsobů nabývání státního občanství do své právní úpravy zavedou, z čehož plyne, že se nabývání státního občanství v jednotlivých zemích podstatně liší.³⁰

Jak jsem již zmínila výše, v České republice vstoupil v roce 2014 v platnost nový zákon, který je v porovnání s předchozími právními úpravami velmi podrobný a rozsáhlý. Ve srovnání s předešlou právní úpravou zákon obsahoval pouhých šest paragrafů, nový zákon jich obsahuje osmdesát čtyři.³¹

Nová právní úprava též zavedla nabývání státního občanství svěřením do ústavní, pěstounské nebo jiné formy náhradní péče a nově zavádí i možnost udělením z důvodu významného přínosu pro Českou republiku. Nadále zůstal nejčastějším způsobem nabývání státního občanství na základě principu *ius sanguinis*, tedy získání státního občanství toho státu, jehož státním občanem je alespoň jeden z rodičů. Z předchozí právní úpravy se též zachovalo, že kromě udělení a prohlášení, nastávají všechny způsoby nabytí státního občanství *ipso facto*, tedy nezávisle na vůli dotčené osoby. Na základě podnětu či projevu vůle je stále možnost získání státního občanství prohlášením nebo udělením, mezi nimiž je ovšem značný rozdíl. V případě prohlášení má občan na nabytí státního občanství právní nárok v případě splnění stanovených podmínek, zatímco rozhodnutí o udělení státního občanství podléhá správnímu uvážení, a proto na něj v tomto případě právní nárok neexistuje.³²

Státní občanství České republiky lze v současné době nabyt těmito způsoby

- narozením
- určením otcovství
- osvojením
- nalezením na území České republiky

---

³⁰ ČERNÝ, Jan a VALÁŠEK, Miloš. *České státní občanství : ucelený výklad právních předpisů upravujících státní občanství České republiky v návaznosti na státní občanství ČSR, ČSSR a ČSFR*. Praha : Linde, 1996, str. 17

³¹ EMMERT, František. *Státní občanství na území České republiky v minulosti a současnosti*. Praha : Leges, 2016, str. 169

³² VALÁŠEK, Miloš a KUČERA, Viktor. *Státní občanství : komentář : zákon o nabývání a pozbytování státního občanství České republiky a vybrané související právní předpisy a mezinárodní dokumenty*. Praha : Linde, 2006, str. 44

- svěřením do ústavní, pěstounské nebo jiné formy náhradní péče
- prohlášením
- udělením

1.4.1 Nabývání státního občanství narozením

Dítě se stává státním občanem, je-li v den jeho narození alespoň jeden z rodičů státním občanem České republiky.³³ Pro toto ustanovení není rozhodující, zda se dítě narodí na území České republiky nebo v cizině, nezáleží ani na pohlaví rodičů či na jejich osobním stavu. Jedná se o derivativní, tedy odvoзованou formu nabytí státního občanství, nabývá se automaticky ze zákona a o jeho udělení tak není potřeba žádat, je tedy založena na principu *ius sanguinis*. Jedná se o nejčastější způsob nabytí státního občanství.³⁴

Nová právní úprava zaznamenala posun k lepšímu z hlediska ochrany dětí, kde lze nalézt i zásadu *ius soli*, která se považuje za příznivější z hlediska vazby mezi státem a dítětem. Státní občanství nabývá narozením i dítě, které se narodí na území České republiky a stalo by se jinak osobou bez státního občanství, tedy bezdomovcem, s tím, že pokud jsou oba rodiče bezdomovci, je zapotřebí, aby ke dni narození dítěte měl alespoň jeden z nich pobyt na dobu delší než devadesát dnů na území České republiky.³⁵

Princip *ius sanguinis* v současné době převažuje v právních úpravách především ve středoevropských zemích (Německo, Rakousko, Polsko ale i v České republice). Princip *ius soli* je naopak charakteristický pro anglosaské a latinskoamerické země, ve kterých daná země bezvýhradně zahrnovala všechny občany státu bez ohledu na jejich národnostní či etnický původ. Srovnání těchto právních úprav přitom potvrzuje, že státy které uplatňují zásadu *ius soli* bývají liberálnější i v titulu nabývání státního občanství cizincům skrze naturalizaci.³⁶

---

³³ § 4 ZSO

³⁴ EMMERT, František. Přináší nový zákon o státním občanství liberalizaci, nebo naopak posiluje mocenskou autoritu státu? *Právní rozhledy*. 2014, str. 345

³⁵ § 5 ZSO

³⁶ EMMERT, František. *Státní občanství na území České republiky v minulosti a současnosti*. Praha : Leges, 2016, str. 180

1.4.2 Nabývání státního občanství určením otcovství

Další způsob nabytí státního občanství je určením otcovství, které je též odvozené od jiné osoby. Státní občanství může nabýt dítě, jehož matkou není státní občanka České republiky, avšak má českého otce. Tímto způsobem dítě nabývá státní občanství České republiky až dnem nabytí právní moci soudního rozhodnutí o určení otcovství, nikoliv však narozením dnem jeho narození.³⁷

Další forma určení otcovství je jednodušší v případě, že dítě, jehož matka není státní občankou České republiky, avšak je občankou jiného členského státu EU, Švýcarské konfederace nebo státu, které je smluvní stranou Dohody o Evropském hospodářském prostoru, anebo má trvalý pobyt na území České republiky, anebo je osobou bez státní příslušnosti, nabývá státní občanství České republiky dnem, kdy bylo učiněno souhlasné prohlášení rodičů o určení otcovství státního občana České republiky.³⁸

Pokud matka nesplňuje výše uvedené podmínky, je v tomto případě posledním možným způsobem nabýt státní občanství určením otcovství dnem, kdy bylo učiněno souhlasné prohlášení rodičů o určení otcovství státního občana České republiky a současně s jejich prokázáním otcovství na matričním úřadu genetickou zkouškou formou znaleckého posudku podle zákona o znalcích a tlumočnících.³⁹

V návaznosti na předchozí právní úpravu je nový zákon o státním občanství pokrokově napřed, jelikož reaguje na členství České republiky v Evropské Unii. Tímto ustanovením jsou zvýhodněni nejen občané Evropské unie, ale i Švýcarské konfederace a vztahuje se i na občany států, kteří jsou vázání Dohodou o Evropském hospodářském prostoru.

1.4.3 Nabývání státního občanství osvojením

Dalším odvozeným způsobem nabytí státního občanství je jeho osvojením, k němuž došlo na základě rozhodnutí orgánu České republiky současně pod podmínkou, že alespoň jedním z osvojitelů je státní občan České

---

³⁷ § 6 ZSO

³⁸ § 7 odst. 1 ZSO

³⁹ § 7 odst. 2 ZSO

republiky. Dítě nabývá státní občanství České republiky dnem nabytí právní moci rozhodnutí o osvojení.⁴⁰

Pokud bylo dítě osvojeno rozhodnutím orgánu cizího státu a alespoň jeden z osvojitelů je státním občanem České republiky, dítě nabývá státní občanství České republiky dnem nabytí právní moci rozhodnutí o uznání osvojení, jestliže bylo osvojení v České republice podle zákona o mezinárodním právu soukromém uznáno.⁴¹

1.4.4 Nabývání státního občanství nalezením na území České republiky

Nabývání státního občanství nalezením na území České republiky bylo do právního řádu zakotveno s pomocí Evropské Úmluvy o státním občanství a Úmluvy o omezení případů bezdomovectví v souvislosti s nalezením dítěte mladšího tří let, jehož totožnost se nepodařilo zjistit. K nabytí státního občanství dochází dnem nalezení na území České republiky, pokud do šesti měsíců ode dne nalezení nevyjde najevo, že nabylo státní občanství jiného státu. Dojde-li k pochybnostem o dni nalezení, rozhodne o dni nabytí státního občanství České republiky ministerstvo a to na návrh zákonného zástupce či opatrovníka anebo se řízení o udělení státního občanství zahájí z moci úřední.⁴²

V souvislosti s předešlou právní úpravou je toto ustanovení konkretizováno a hranice stáří dítěte je posunuta na tři roky, oproti předchozím patnácti letům. Na základě souladu Úmluvy o státním občanství a Úmluvy o omezení případů bezdomovectví byla tato hranice razantně snížena⁴³

1.4.5 Nabývání státního občanství svěřením do ústavní, pěstounské nebo jiné formy náhradní péče

Toto ustanovení je zcela nový způsob nabývání státního občanství v České republice. Nabývá se svěřením dítěte do náhradní péče, které je od svého narození osobou bez státní příslušnosti a narodilo se na území České republiky,

---

⁴⁰ § 8 ZSO

⁴¹ § 9 ZSO

⁴² § 10 ZSO

⁴³ Důvodová zpráva k § 10 ZSO

na kterém se též zdržuje. Takové dítě nabývá státní občanství České republiky dnem nabytí právní moci rozhodnutí soudu o svěření do náhradní péče.⁴⁴

Tato forma nabývání státního občanství se týká především dětí, které se narodily na území České republiky, jsou bezdomovci a rodiče se o ně nejsou schopni postarat, proto jsou svěřeny do ústavní, pěstounské nebo jiné péče s následnou možností umístění do nových rodin. Cílem je zajištění jejich péče a usnadnění jejich následné výchovy v nových rodinách.⁴⁵

1.4.6 Nabývání státního občanství prohlášením

Toto ustanovení je především reakcí na nápravu křivd, které byly učiněny v průběhu totalitního režimu. Jednotlivé paragrafy zákona o státním občanství určují, ve kterých případech splňují lidé kritéria k udělení státního občanství. Především se zabývá obnovením československého, potažmo českého občanství pro československé emigranty. Oproti předešlé právní úpravě je zákon významně rozšířen a jedná se zjednodušenou formu nabytí státního občanství.

Nabytí státní občanství prohlášením je umožněno všem bývalým československým státním občanům, kteří pozbyli české nebo československé státní občanství před nabytím účinnosti nynější právní úpravy, ať už z jakýchkoliv důvodů, včetně osob, které v minulosti nabyly cizí státní občanství na vlastní žádost.⁴⁶

Tento zákon upravuje také ustanovení, které vylučuje osoby, které jsou oprávněny zjednodušeně nabytí státní občanství. Jedná se osoby, které jsou zahrnuté v Ústavních dekretch prezidenta republiky č. 33/1945 Sb. a týkají se osob, které pozbyly československé státní občanství. Jde o osoby s československým státním občanstvím a jsou především národnosti německé a maďarské. Dalšími osobami jsou lidé, kteří pozbyli československé státní občanství na základě Smlouvy mezi Československou republikou a Svazem socialistických republik o Zakarpatské Ukrajině č. 186/1946 Sb. Novelizace zákona se zabývala též občanskými vztahy, jelikož určovala, že občané České republiky, kteří si zvolili v roce 1993 slovenské občanství, neztratil tímto

---

⁴⁴ § 38 ZSO

⁴⁵ Důvodová zpráva k § 38 ZSO

⁴⁶ § 31 ZSO

rozhodnutím občanství české, přestože jej mohli ztratit také jiným způsobem. Bývalým občanům československé federace, kteří jimi byli k 31. 12. 1992, a zároveň měli k tomuto datu trvalý pobyt na území České republiky, bylo též umožněno získat české státní občanství. Tímto ustanovením bylo zjednodušeno získat dvojí státní občanství, české i slovenské.⁴⁷

Prohlášením lze nabýt české občanství v případě neoprávněného vydání dokladu prokazujícího státní občanství České republiky osobě, která jej získala v dobré víře a žila s tím, že je státním občanem České republiky. Tento doklad však nesměl být ve lhůtě deseti let od vydání zrušen, jinak by byl neplatný.⁴⁸

Na základě zákona o státním občanství může toto prohlášení učinit každá fyzická osoba s povoleným trvalým pobytem, která se nejpozději od deseti let až k datu, ke kterému bylo učiněno prohlášení, prokazatelně zdržuje na území České republiky alespoň dvě třetiny tohoto času. Zároveň nesmí být dotyčná osoba pravomocně odsouzena pro trestný čin nebo provinění.⁴⁹

Současná právní úprava obsahuje nabývání státního občanství u dětí, které se narodily cizím státním příslušníkům na území České republiky, nebo se přistěhovali už v útlém věku. Tyto děti mají úzké vazby na Českou republiku a předpokládá se úplná integrace do české společnosti bez rozdílu, zda se zde narodily nebo se k nám přistěhovaly. Cílem České republiky je završení integrace, proto lze nabýt státní občanství pouhým prohlášením.⁵⁰

Dítě, které bylo svěřeno do náhradní péče, může též nabýt státní občanství, pod podmínkou trvalého bydliště na území České republiky. Pokud je prohlášení učiněno pouze jedním z rodičů dítěte, je zapotřebí dodat též souhlas druhého rodiče, pokud však tento rodič nebyl zbaven odpovědnosti za dítě nebo zemřel. V případě zbavení odpovědnosti obou rodičů může prohlášení o nabytí českého státního občanství učinit pro dítě opatrovník nebo osoba, které bylo dítě

---

⁴⁷ § 32 odst. 1 ZSO

⁴⁸ § 34 ZSO

⁴⁹ § 35 ZSO

⁵⁰ Důvodová zpráva k § 35 ZSO

svěřeno do péče. Pokud je dítě starší patnácti let, je nutný jeho souhlas nebo vyjádření souhlasu před správním orgánem.⁵¹

1.4.7 Nabývání státního občanství udělením

Posledním způsobem nabytí českého státního občanství je jeho udělením, o kterém rozhoduje Ministerstvo vnitra. Největší změnou nového zákona o státním občanství je upuštění od podmínky, na jejímž základě musela osoba, která žádala o státní občanství České republiky prokázat pozbytí svého dosavadního státního občanství. V předešlých právních úpravách bylo klíčové vzdát se občanství k získání nového státního občanství, v současném zákoně o státním občanství je to poprvé, kdy zákon tuto podmínku zcela vypouští a je zaveden nový princip dvojího občanství.⁵²

Zákon stavuje podmínky pro udělení státního občanství, které musí být splněny. Nicméně i v případě splnění všech požadavků, Ministerstvo nemá povinnost žádosti vyhovět, jelikož ze zákona plyne, že na udělení státního občanství není právní nárok.⁵³ Nicméně obdobnou právní úpravu má i spousta jiných států a při rozhodování o udělení státního občanství musí být dodrženy obecné zásady správního řízení, nejde čistě o libovůli.⁵⁴

1.5 Pozbývání státního občanství

Jedním ze znaků nabytí státního občanství je jeho nezrušitelnost, vzhledem k tomu lze státní občanství zrušit pouze dobrovolně na základě vůle občana.

Prohlášením lze státní občanství České republiky zrušit v případě, že se daná osoba trvale zdržuje v cizině, není přihlášena k trvalému pobytu a zároveň je státním občanem cizí země.⁵⁵

Prohlášení o vzdání se státního občanství České republiky se provádí před zastupitelským úřadem České republiky, který vykonává působnost pro stát, ve kterém se prolašovatel trvale zdržuje nebo pro stát, o jehož státní

---

⁵¹ § 36 ZSO

⁵² EMMERT, František. Přináší nový zákon o státním občanství liberalizaci, nebo naopak posiluje mocenskou autoritu státu? *Právní rozhledy*. 2014, str. 344 - 345

⁵³ § 12 ZSO

⁵⁴ Důvodová zpráva k § 12 ZSO

⁵⁵ § 40 ZSO

občanství prohašovatel žádá. Lze tak i učinit na Úřadě městské části pro Prahu 1, pokud prohašovatel trvalý pobyt na území České republiky nikdy neměl.⁵⁶

Státní občanství České republiky se pozbývá dnem převzetí dokladu o pozbytí státního občanství prohlášením.⁵⁷

1.6 Dvojí občanství

Jelikož zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky umožňuje dvojí občanství, je potřeba si tento pojem definovat. Jedná se o stav, kdy má jedinec státoobčanský vztah ke dvěma státním a z obou mu vztahů mu vznikají práva a povinnosti. Dle Evropské úmluvy o státním občanství znamená několikrát státní občanství stav, kdy osoba disponuje občanstvím dvou či více státním.⁵⁸

Ovšem v minulosti bylo na institut dvojího občanství nahlíženo negativně, s tímto názorem se ztotožnil i Ústavní soud, který prohlásil, že bipolitismus je obecně považován za nežádoucí jev.⁵⁹

Většina obyvatel má pouze jedno státní občanství, které zpravidla získá narozením a během života ho nezmění. I přesto existují lidé, kteří jsou státními občany dvou či více státním současně, tzv. bipolité. Vedle nich existuje i minorita jednotlivců, kteří nemají žádné státní občanství, nejsou tedy státními občany žádného státu, tzv. apolité. Důvody vzniku dvojího či vícenásobného občanství mohou být odlišné právní úpravy, které regulují nabývání a pozbývání státního občanství jednotlivých státním, pohyb obyvatel mezi státy nebo uzavírání smíšených manželství.

Nejčastější způsoby vzniku dvojího či vícenásobného státního občanství

Pokud se dítě narodí rodičům, z nichž každý má odlišné státní občanství a právní úprava obou státním umožňuje zásadu *ius sanguinis*, dítě nabývá státní občanství obou rodičů

---

⁵⁶ § 40 odst. 3 ZSO

⁵⁷ § 40 odst. 8 ZSO

⁵⁸ Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 76/2004 Sb.m.s., o Evropské úmluvě o státním občanství, čl. 2 b

⁵⁹ Nález Ústavního soudu ze dne 8. listopadu 1995, sp. zn. Pl. ÚS 5/95

Pokud se dítě narodí na území státu, jehož právní řád umožňuje nabytí státního občanství zásadou *ius soli* a alespoň jeden z rodičů má státní občanství státu, v jehož právní úpravě převažuje *ius sanguinis*, dítě nabývá státní občanství země, ve které se narodilo a zároveň i občanství jednoho nebo obou rodičů, které je odlišné od státu narození

Dvojití občanství lze též získat naturalizací, pokud právní úprava nevyžaduje vzdání se dosavadního občanství a zároveň právní řád státu, jehož občanství jednatelce do okamžiku naturalizace měl, nespojuje nabytí cizího občanství během života na vlastní žádost s pozbytím občanství. V tomto případě jednatelce získá nové státní občanství i přes zachování dosavadního.

Narozením dítěte či sňatkem získá jednatelce státní občanství jednoho z manželů, pokud to právní úprava státu daného manžela umožňuje a nespojuje nabytí cizího státního občanství sňatkem s pozbytím občanství, jednatelce získá nové státní občanství i přes zachování dosavadního.

Je nutné konstatovat, že sňatek může mít za následek u osob s dvojitým státním občanstvím i ztrátu všech dosavadních občanství, jestliže právní úpravy států, s nimiž osoba doposud disponovala, spojují nabytí cizího státního občanství na základě projevu vůle se ztrátou občanství.⁶⁰

Výhodou získání českého státního občanství je i získání státního občanství Evropské Unie, čímž se cizinci otevírá cesta do všech členských států, protože mezi práva občana Evropské Unie patří také právo svobodného pohybu a tím i více příležitostí na pracovním trhu.⁶¹

Ovšem dvojití občanství přináší i nevýhody, zejména povinnosti, které stát vyžaduje po svých občanech či problém s ochranou, kterou stát svým občanům poskytuje. Ústavní soud se v souvislosti s tím vyjádřil negativně. Zmínil, že dvojití občanství může vést k mezinárodním sporům, zejména v otázkách diplomatické

⁶⁰ EMMERT, František. *Dvojití občanství v českém právu*. Praha : C. H. Beck, 2014, str. 13-14

⁶¹ Smlouva o fungování Evropské unie, čl. 20 odst. 2 písm. a

ochrany. Zejména v oblasti výkonu vojenské služby, jejichž plnění může po bipolitech vyžadovat více států.⁶²

---

⁶² Nález Ústavního soudu ze dne 8. listopadu 1995, sp. zn. Pl. ÚS 5/95

2 Analýza stavu a vývoje právní úpravy a aplikační praxe

2.1 Nabývání státního občanství v jiných zemích

2.1.1 Spolková republika Německo

Jako Česká republika máme s Německem vzájemně propojené česko-německé vztahy, ač už se jedná o kulturu nebo historii. Vzhledem k dané provázanosti lze najít i spoustu podobností v právním řádu, bezesporu i přímo v zákoně o státním občanství. Zákon, který upravuje Německé státní občanství, se nazývá Staatsangehörigkeitsgesetz (StAG). Tento zákon je platný již od roku 1913, ale postupem času byl mnohokrát upravován a doplňován.

Způsoby nabývání státního občanství v Německu jsou téměř stejné jako v České republice, např. získání státního občanství narozením je možné jak principem práva země tak i s principem práva krve. „*Dítě nabývá německé občanství narozením, má-li jeden z rodičů německé občanství*“ (StAG, § 4 odst. 1).

Dalším způsobem nabytí německého státního občanství je prohlášením. Německé státní občanství je možné nabýt prohlášením osob, která nezískaly státní občanství narozením nebo o takto získané státní občanství později přišly. Tato právní úprava platí pro osoby, kterých se dotkla dříve platná diskriminační pravidla ohledně nabývání občanství. Týká se zejména manželských dětí německé matky narozených před 1. 1. 1975, nemanželských dětí německého otce narozených před 1. 7. 1993 a dětí matky, která přišla o německé státní občanství před narozením dítěte kvůli sňatku s občanem jiného státu.⁶³ Takové prohlášení je nutno učinit nejpozději do 19. 8. 2031.⁶⁴

---

⁶³ § 5 odst. 1 Staatsangehörigkeitsgesetz (dále jen „StAG“)

⁶⁴ Dostupné z https://prag.diplo.de/cz-cs/service/03-Staatsangehoerigkeit_cz/-/2479352?view=

Osvojením lze nabyt německé státní občanství dítěte Němcem, které v době podání žádosti o osvojení ještě nedosáhlo věku 18 let. Získání německého občanství se vztahuje i na potomky dítěte.⁶⁵

Naturalizace je důležitým propojením německého a českého zákona o státním občanství. Německé podmínky pro získání německého občanství naturalizací jsou trestní bezúhonnost, sociální samostatnost a v neposlední řadě podmínka trvalého pobytu. Německý zákon udává hranici 8 let legálního a neomezeného pobytu⁶⁶ (StAG § 10 odst. 1).

Ztráta státního občanství se opět neliší od české právní úpravy. Německé občanství je možné ztratit odvoláním, nabytím cizího státního občanství, prominutím, osvojením dítěte cizincem, vstupem do ozbrojených sil cizího státu nebo účastí v bojových operacích teroristické organizace v zahraničí, prohlášením a zpětvzetím. (StAG § 17 odst. 1). Ke ztrátě německého státního občanství nedojde, pokud Němec nabude státní občanství jiného členského státu Evropské unie Švýcarska nebo státu, se kterým Německo uzavřelo mezinárodní smlouvu. (StAG § 25 odst. 1). Od roku 2007, kdy vstoupila v platnost nová právní úprava, tedy němečtí občané nemusejí ztratit své dosavadní státní občanství, pokud zároveň nabudou jiné. Je ovšem nutné předem získat úřední souhlas s ponecháním německého státního občanství.⁶⁷

Německá právní úprava mi připadá v některých aspektech nesoudobá, ačkoliv je zjevné, že se snaží reagovat na současné dění v Evropě. Zejména automatická ztráta německého státního občanství v důsledku nabytí státního občanství jiného je v této době nežádoucí. V tomto případě mi připadá česká právní úprava tolerantnější a více podrobná. Nicméně příznivě hodnotím obsáhlé možnosti, za kterých je možné získat německé státní občanství, především pro žadatele, kterým byla způsobena újma v důsledku chodu a postupů minulého režimu.

---

⁶⁵ § 6 StAG

⁶⁶ § 10 odst. 1 StAG

⁶⁷

Dostupné z [https://www.auswaertiges-](https://www.auswaertiges-amt.de/de/staatsangehoerigkeitsrecht/2088844?view=)

<https://www.auswaertiges->

2.1.2 Slovenská republika

Jelikož jsem již výše poukazovala na podobnost mezi nabýváním státního občanství v České republice a Německu, nelze nezmínit provázanost zákona o státním občanství s naším sousedem, tedy Slovenskou republikou. Se Slovenskou republikou jsme tvořili jeden stát a to od roku 1918 až do roku 1993, kdy došlo vzájemnou dohodou k rozdělení států. Není tedy překvapivé, že naše právní úprava má mnoho společného a není tomu jinak ani v případě udělování státního občanství. Tuto právní úpravu upravuje zákon č. 40/1993 Z.z, Zákon Národnej rady Slovenskej republiky o štátnom občianstve Slovenskej republiky.

Způsoby nabytí slovenského občanství jsou téměř totožné jako v České republice, ovšem je zde i pár odlišností, zejména v udělování státního občanství naturalizací. Například délka trvalého pobytu u žadatelů o státní občanství musí být ke dni podání žádosti minimálně 8 let.⁶⁸

Další odlišnost ve slovenské právní úpravě se týká bezúhonnosti žadatele o státní občanství. Je velmi podrobná a přísnější od našeho zákona, jelikož jsou v ní konkrétně vymezeny podmínky bezúhonnosti. Zatímco u nás stačí, pokud není žadatel ke dni podání žádosti pravomocně odsouzen za úmyslný trestný čin nebo nedbalostní trestný čin k nepodmíněnému trestu odnětí svobody. Nejen že žadatel musí splňovat podmínky, které jsou totožné s našimi, ale zároveň pro získání slovenského občanství nesmí být žadateli soudem uložený trest vyhoštění, nesmí proti němu být vedené trestní stíhání nebo vedené konání o odnětí azylu⁶⁹.

Donedávna byla také zásadním rozdílem tolerance, která se týkala dvojího občanství. Slovenský občan neztratil své dosavadní občanství pouze ve dvou případech. Prvním bylo nabytí cizího státního občanství v souvislosti s uzavřením manželství s občanem cizího státu v době trvání manželství. Druhým případem bylo nabytí státního občanství Slovenské republiky narozením. V těchto případech bylo možné nabývat i jiné státní občanství, tzn. mít dvojí státní občanství.

---

⁶⁸ Dostupné z <https://www.mic.iom.sk/sk/obcianstvo/podmienky-na-udelenie-statneho-obcianstva-sr.html>.

⁶⁹ § 7 odst. 1 písm. b) zákon č. 40/1993 Z.z, Zákon Národnej rady Slovenskej republiky o štátnom občianstve Slovenskej republiky

Slovenská republika byla v tomto ohledu o dost přísnější, což se ovšem změnilo minulý rok, kdy došlo k novelizaci zákona, kterou považuji za shovívavější, a je důležité se o ní zmínit.

Dne 16. 2. 2022 byla schválena Národní radou Slovenské republiky novelizace zákona o státním občanství Slovenské republiky, kterou se zmírnily podmínky, za nichž docházelo ke ztrátě slovenského občanství. Tato novela zákona nabyla účinnosti ke dni 1. 4. 2022. Nyní již občan Slovenské republiky nepozbude své dosavadní státní občanství, pokud v čas nabytí cizího státního občanství měl na území státu, jehož státní občanství nabyl, povolený, registrovaný nebo jinak evidovaný pobyt po dobu nejméně pěti let. Ke ztrátě státního občanství Slovenské republiky nedojde ani v případě nabytí cizího občanství osvojením nebo nabytím cizího občanství nezletilým dítětem, jež má alespoň jednoho rodiče slovenské státní příslušnosti. Tato novela dále umožňuje vrácení státního občanství Slovenské republiky bývalým státním občanům, kteří jej ztratili v důsledku nabytí cizího státního občanství, pokud doloží nejméně pětiletý pobyt v cizině. Nově též nebudou muset prokazovat znalost slovenského jazyka žadatelé, kteří jsou nebo byli občany České republiky. K těmto novým výjimkám byla ovšem přidána podmínka pro žadatele o slovenské občanství a to, že nesmí představovat hrozbu pro veřejný pořádek nebo bezpečnost Slovenské republiky.⁷⁰

Jak jsem uvedla výše, podmínky pro získání slovenského státního občanství jsou velmi podobné. Ovšem jsem ráda, že došlo k novelizaci zákona, kterou se zmírňují podmínky pro dvojí státní občanství. Stále sice není v tomto ohledu Slovenská republika příliš benevolentní, ale je důležité, že se zákon alespoň v menší míře posouvá kupředu a reaguje na potřeby svých občanů. Přísnější podmínky, které se týkají bezúhonnosti žadatelů o slovenské státní občanství, hodnotím kladně, jelikož se mi zdá relevantní prověřit bezúhonnost žadatelů o státní občanství, zvláště s ohledem na budoucí bezpečnost státu a zamezení ohrožení veřejného pořádku.

---

⁷⁰Dostupné z https://www.mzv.cz/bratislava/cz/vizove_a_konzularni_informace/statni_obcanstvi/novela_zakon_a_o_statnim_obcanstvi_sr.html

2.1.3 Spojené státy americké

Ačkoliv česko-americké vztahy nejsou tak vzájemně propojené jako máme s Německem nebo Slovenskem i zde se najdou podobnosti v souvislosti s nabýváním státního občanství. Zákon, který upravuje nabývání amerického občanství je Immigration and Nationality Act (INA), jež byl přijat v roce 1952 a v průběhu let byl mnohokrát novelizován a upravován. INA je obsažena v United States Code (USC), který je kodexem všech zákonů Spojených států amerických. V Hlavě 8 USC nalezneme ustanovení, které se týkají cizinců a národností.⁷¹

Americké občanství je stejně tak jako u nás v České republice možné získat narozením v USA, je-li alespoň jeden z rodičů občanem Spojených států amerických. Dále osvojením a naturalizací. Získání amerického občanství narozením je nejjednodušším způsobem, ovšem já se chci zaměřit především na nabytí amerického občanství naturalizací, konkrétně obecnými požadavky k naturalizaci.

Žadatel o americké státní občanství musí být nejméně 18 let a musí mít trvalý pobyt v USA. Dále dokládá, že trvale ve Spojených státech pobývá alespoň 5 let a že pobývá ve státě, kde žádost podal po dobu tří měsíců před podáním žádosti. Musí být prokázána fyzická přítomnost a nepřetržitost pobytu po dobu minimálně 30 měsíců.⁷²

Žadatel musí být oddaný zásadám Ústavy Spojených států amerických. V tomto ohledu je přezkoumávána minulost žadatele, zejména pokud je spojený s komunistickou stranou, teroristickou organizací nebo byl-li žadatel zapojen do nacistické vlády Německa nebo do pronásledování či genocidy, je trvale vyloučen z možnosti naturalizace. Stejně tak je i vyloučen žadatel, který je odsouzený za vraždu, závažný těžký zločin nebo za porušování náboženské svobody. Dále je nutné prokázat znalost anglického jazyka, jak slovem, tak i

---

⁷¹Dostupné z (<https://travel.state.gov/content/travel/en/legal/travel-legal-considerations/us-citizenship.html>)

⁷²Dostupné z <https://www.uscis.gov/citizenship/learn-about-citizenship/citizenship-and-naturalization/i-am-a-lawful-permanent-resident-of-5-years>)

písmem, principy a formy vlády Spojených států amerických, jejich historii a kulturu.⁷³

Jednodušší formou naturalizace je u manželů amerických občanů. Ti mohou být naturalizováni již po třech letech trvalého pobytu na území USA. Musí ovšem splnit podmínku fyzické přítomnosti po dobu 18 měsíců a doložit oddací list k žádosti o občanství. Nejsou ovšem uznány manželské vztahy, které zahrnují polygamii, bigamii, incest nebo manželství osob stejného pohlaví, pokud nejsou v daném státě uznány jako manželství.⁷⁴

Příslušníci ozbrojených sil mají lehce upravené podmínky, za kterých mohou žádost o americké státní občanství. Pokud má člověk zájem o to stát se příslušníkem ozbrojených sil USA, musí splňovat požadavky oprávněného pobytu, věku, splnění morálních a fyzických standardů a jazykové vybavenosti. Po splnění všech podmínek je možné vstoupit do armády. Příslušníci, kteří sloužili v ozbrojených silách USA po dobu jednoho roku v období míru, mohou být naturalizováni za mírnějších podmínek, jelikož jsou osvobozeni od požadavků délky nepřetržitého pobytu. Příslušníci amerických ozbrojených sil, kteří sloužili během válečného stavu, stačí jeden den služby ke způsobilosti žádosti o státní občanství v USA. Je zde i možnost, nabytí posmrtného občanství pro příslušníky bezpečnostních sil, kteří během válečného stavu zemřeli ve službě. Blízcí rodinný příslušníci občana USA, který při službě v amerických ozbrojených silách zemřel, jsou též způsobilí k naturalizaci.⁷⁵

Pokud žadatel splní všechny výše uvedené podmínky, musí k získání občanství přísahat věrnost Spojeným státům americkým. Musí prokázat, že je ochoten plnit závazky přísahy věrnosti. Přísaha se přednáší ústně při veřejném obřadu.⁷⁶

---

⁷³ Dostupné z (<https://www.uscis.gov/citizenship/find-study-materials-and-resources>)

⁷⁴ Dostupné z <https://www.uscis.gov/citizenship/learn-about-citizenship/citizenship-and-naturalization/i-am-married-to-a-us-citizen>

⁷⁵ Dostupné z <https://www.uscis.gov/military/naturalization-through-military-service>

⁷⁶ Dostupné z <https://www.uscis.gov/citizenship/learn-about-citizenship/the-naturalization-interview-and-test/naturalization-oath-of-allegiance-to-the-united-states-of-america>

Ve Spojených státech je též možné mít dvojí občanství za podmínky, že země, ve které žádáte o jiné státní občanství, tuto možnost připouští.

Ztráta amerického občanství ať už je získané narozením nebo naturalizací lze pozbýt jen dobrovolně s úmyslem vzdát se státní příslušnosti Spojených států amerických. Jedním z důvodů může být získání občanství v cizím státě, složením přísahy věrnosti cizímu státu nebo vstup do ozbrojených sil cizího státu.⁷⁷

Na první pohled se může zdát, že naše a americká právní úprava, která souvisí s udělováním státního občanství, je velmi podobná. Ovšem uvedla jsem zde pouze obecné podmínky pro získání amerického občanství. Je ale nutné si uvědomit, že Spojené státy americké se skládají z 50 států a v každém z nich se právní úprava může mírně lišit, zejména v nezačleněných územích jakými jsou například Portoriko nebo Severní Mariany. Vzhledem k tomu, že jsou Spojené státy americké tak rozlehlé, žije v ní spousta etnických menšin a osob s rozmanitými kořeny a předky. Jiné podmínky pro získání státního občanství mají příslušníci indiánského, eskymáckého nebo jiného domorodého kmene, osoby narozené na Aljašce, Havaji nebo na Panamských ostrovech. Vzhledem k této rozmanitosti je americká právní úprava velmi rozsáhlá a lze v ní naleznout nespočet výjimek a upravujících ustanovení pro dané území a národnostní menšinu. Vzhledem k výše uvedenému musí být nabytí amerického občanství v některých případech složité i pro osoby narozené na území USA s americkými kořeny, jelikož daná právní úprava obsahuje opravdu nepřehledné množství podmínek, výjimek a pravidel.

2.2 Řízení o udělení státního občanství

Ve věci řízení o udělení státního občanství se žádost podává osobně na úřadě městské části, má-li žadatel trvalé bydliště v Praze nebo u krajského úřadu podle trvalého bydliště.⁷⁸ Krajský úřad spolu s žadatelem vyplní dotazník k žádosti a zašle jej se svým stanoviskem do 30 dnů ode dne jejího podání

---

⁷⁷ Dostupné z <https://uscode.house.gov/view.xhtml?req=granuleid:USC-prelim-title8-section1481&num=0&edition=prelim>

⁷⁸ § 17 ZSO

ministerstvu.⁷⁹ Jestliže během řízení o udělení státního občanství vyvstane pochybnost o správnosti údajů v předložených dokladech, je ministerstvo oprávněno požádat o informace jiný státní orgán, ten je povinen požadované informace poskytnout, má-li je k dispozici.

U žádosti podané žadatelem starším 15 let si ministerstvo vyžádá stanoviska od Policie České republiky a zpravodajských služeb České republiky. Pokud stanoviska obsahují utajované informace, nestávají se součástí spisu. V případě, že stanoviska obsahují utajované informace a je z nich zřejmé, že žadatel ohrožuje bezpečnost státu, jeho svrchovanost a územní celistvost, demokratické základy, životy, zdraví nebo majetkové hodnoty v odůvodnění rozhodnutí se pouze uvede, že k zamítnutí žádosti došlo z důvodu ohrožení bezpečnosti státu.⁸⁰ Ministerstvo tedy zamítne žádost o udělení státního občanství, jestliže vyjde najevo na základě stanoviska vydané policií nebo zpravodajskými službami, že může dojít k ohrožení bezpečnosti státu nebo nesplnil-li žadatel podmínky pro udělení státního občanství obsažené v tomto zákoně.

V řízení o udělení státního občanství ministerstvo rozhodne do 180 dnů ode dne doručení žádosti. Žadatel je oprávněn podat proti rozhodnutí o zamítnutí žádosti podat rozklad, o kterém vydá ministr ve lhůtě do 120 dnů ode dne podání rozkladu rozhodnutí.⁸¹ Je-li žádost zamítnuta, může žadatel podat novou žádost nejdříve po uplynutí 2 let ode dne nabytí právní moci rozhodnutí o zamítnutí žádosti.⁸² Pokud se žádosti o udělení státního občanství vyhová, žadatel získá listinu o udělení státního občanství České republiky.⁸³

Rozhodnutí o zamítnutí žádosti z důvodu ohrožení bezpečnosti státu je vyloučeno z přezkoumání soudem.⁸⁴

V následující kapitole se budu blíže věnovat zamítnutí žádosti o udělení státního občanství, především jejímu zamítnutí z důvodu ohrožení bezpečnosti

---

⁷⁹ § 21 ZSO

⁸⁰ § 22 odst. 3 ZSO

⁸¹ § 23 ZSO

⁸² § 25 ZSO

⁸³ § 24 ZSO

⁸⁴ § 26 ZSO

státu, soudnímu přezkumu a práce ministerstva se stanovisky získané od Policie a zpravodajských služeb.

2.3 Zamítnutí žádosti o udělení státního občanství

Jak jsem již zmínila výše, jestliže v řízení o udělení státního občanství obdrží ministerstvo od policie nebo zpravodajských služeb stanovisko, jehož závěrem je, že žadatel je ohrožením pro bezpečnost státu, žádost se zamítne pouze s odůvodněním, že k zamítnutí žádosti došlo z bezpečnostních důvodů. Zároveň je zamítnutí žádosti z důvodů uvedených v § 22 odst. 3 vyloučeno z přezkoumání soudem.

V tomto případě jsou neúspěšní žadatelé o státní občanství v nevýhodné pozici, jelikož se nemohou se stanoviskem od zpravodajských služeb a policie seznámit a tudíž se proti němu účinně bránit. Tito žadatelé pak často argumentují tím, že je opomíjeno jejich právo na spravedlivý proces a zdůvodnění rozhodnutí. Jejich jediná možnost je se v případném rozkladu bránit naslepo, aniž by věděli, zda je pro ně lepší argumentovat proti rozhodnutí v obecné rovině nebo poukázat na konkrétní aspekty svého života. V souvislosti s tím by v odůvodnění zamítavého rozhodnutí mohlo alespoň rámcově zaznít, co je v případě ke konkrétnímu žadateli považováno za ohrožení bezpečnosti státu. Zároveň by v odůvodnění mohlo být uvedeno, jaké bezpečností hledisko bylo vyhodnoceno ve vztahu k doloženým utajovaným informacím obsažených ve stanoviscích. Takové informace by nemusely nutně znamenat ohrožení metod zpravodajských služeb nebo policie a současně by žadatel měl představu o tom, jaký aspekt jeho života je ohrožením ve vztahu k České republice. Samozřejmě není možné, aby se neúspěšný žadatel zcela seznámil se stanoviskem nebo aby mu byly objasněny veškeré informace, které souvisejí se zamítnutím jeho žádosti kvůli možným bezpečnostním rizikům. To by mohlo vést k tomu, že žadatel své rizikové aktivity přizpůsobí vzhledem ke zjištěným okolnostem nebo od nich zcela upustí. Spolu s tím, by mohlo dojít k vyzrazení metod policie nebo

zpravodajských služeb, což by vážné ohrozilo bezpečnostní zájmy České republiky⁸⁵

Aby byla zachována věrohodnost stanovisek zpravodajských služeb, měly by obsahovat ucelené a konkrétní informace, které se týkají způsobu života a chování účastníka řízení. Jestliže má správní orgán vydat rozhodnutí, potřebuje k tomu ověřit věrohodnost a relevanci všech informací, aby nedocházelo k libovůli ze strany ministerstva. Účastníkovi řízení tedy nutné sdělit podrobnější informace k jeho zamítnuté žádosti o státní občanství z bezpečnostních důvodů, nicméně podrobné zprávy musí být k dispozici soudům, aby byl umožněn přezkum rozhodnutí správních orgánů. Je proto nutné, aby správní orgány podrobně uváděly, z jakých podkladů vycházely k označení žadatele za nebezpečného a seznámit s nimi soud. V zákoně č. 412/2005 Sb, o ochraně utajovaných informací a bezpečnostní způsobilosti jsou uvedeny bezpečnostní rizika jako např. závažná nebo opakovaná činnosti proti zájmům České republiky, činnost spočívající v potlačování základních práv a svobod, užívání jiné identity, styk s osobou, která vyvíjí činnost proti zájmům České republiky a jiné. Z tohoto důvodu by se účastník řízení měl dozvědět nejen, že nesplňuje podmínku bezpečnosti, ale i jaké bezpečnostní riziko u něj spatřují zpravodajské služby, jinak se totiž proti zamítavému rozhodnutí nemůže bránit. Proto by mělo v odůvodnění rozhodnutí alespoň rámcově zaznít jaké bezpečnostní riziko je u žadatele spatřováno, jediné tak je totiž možné vyloučit libovůli správních orgánů.

Na rozdíl od současného zákona o státním občanství, zákon o ochraně utajovaných informací umožňuje přezkoumání zamítavého rozhodnutí soudem. Při přezkumu se ani nevylučuje možnost seznámení se s podklady pro rozhodnutí, ačkoliv pro účely soudního řízení bývají v oddělené části spisu. Tím se garantuje ochrana před utajovanými informacemi před účastníkem řízení, jelikož ti nemohou do této části spisu nahlížet. Tím jsou ovšem oprávněny soudy

---

⁸⁵ KAŠTYL, Miroslav. Neudělení státního občanství kvůli ohrožení bezpečnosti státu: měl by žadatel znát důvody? *Správní právo*. 2017, str. 19 – 21

a to v případě přezkumu rozhodnutí, který je ale dle § 26 zákona o státním občanství vyloučen.⁸⁶

Pokud bychom umožnili účastníkovi podrobněji znát bezpečností hlediska, která jsou u něj spatřována, nebyla by tím ohrožena činnost zpravodajských služeb a Policie České republiky? Opravdu by to nemělo vliv na odhalení metod a postupů policie při prošetřování účastníka? A pokud jde o činnost zpravodajských služeb, dá se věřit jejich stanoviskům, aniž by byly podrobněji přezkoumávány? Jsou jejich informace důvěryhodné a je jejich činnost opravdu dostatečně kontrolována, aby při rozhodování o udělení či neudělení státního občanství, byla vyloučena libovůle ze strany správních orgánů?

Autor předchozího článku namítá, že neexistuje rovnováha mezi právem jednotlivce na spravedlivý proces a povinností státu zajišťovat bezpečnost. Jednou z činností, kterou stát zajišťuje bezpečnost státu je přitom ta, že nepublikuje detailní důvody zamítnutí žádosti, jelikož by se mohly pro Českou republiku stát významným bezpečnostním rizikem. V § 22 odst. 3 zákona o státním občanství je uvedeno, že pokud je žadatel hrozbou pro Českou republiku, je v zamítavém odůvodnění rozhodnutí uvedeno, že k zamítnutí došlo z důvodu ohrožení bezpečnosti státu. V rozhodnutí je tedy uvedeno, co je důvodem zamítnutí a tím je ohrožení bezpečnosti státu. Na udělení státního občanství není právní nárok a neudělením státního občanství žadateli nezaniká právo trvale na území pobývat nebo pracovat. Pro stát je bezpečnost svého území a občanů prioritou a proto nelze zlehčovat důsledky, které by mohly nastat, v případě naznačení žadatelům jejich bezpečnostní rizika pro Českou republiku. Tato informace by mohla zmařit měsíce práce zpravodajských služeb, která někdy probíhá i v zahraničí. Ne všechny informace mají totiž původ v České republice a proto je zájem na ochraně metod zpravodajských služeb opravdu významný. Tím, že je zákonem vyloučen soudní přezkum rozhodnutí o

---

⁸⁶ KAŠTYL, Miroslav. Neudělení státního občanství kvůli ohrožení bezpečnosti státu: měl by žadatel znát důvody? *Správní právo*. 2017, str. 23 – 26

neudělení státního občanství z bezpečnostních důvodů, nezakládá správním orgánům presumpci libovůle, neboť i jejich činnost podléhá kontrole⁸⁷

Ochranu bezpečnosti České republiky dle Ústavy České republiky zajišťuje stát a považuje za ní ochranu svrchovanosti a územní celistvosti České republiky, demokratických základů a ochranu života a zdraví.⁸⁸ Zákon o zpravodajských službách stanovuje, že v České republice působí Bezpečnostní informační služba, Úřad pro zahraniční styky a informace a Vojenské zpravodajství.⁸⁹ Činnost zpravodajských služeb kontroluje vláda a odpovídá za její činnost, je též oprávněna spolu s prezidentem České republiky, ukládat zpravodajským službám úkoly v mezích jejich působnosti. Poslanecká sněmovna má možnost zřídit vyšetřovací komise a tím ovlivnit výši finančních prostředků, se kterými mohou zpravodajské služby disponovat. Další kontrola probíhá ze strany soudů, která zpravodajským službám umožňuje na základě souhlasu poskytnutí přístupu k bankovním informacím a nasazením zpravodajské techniky. Další a nezanedbatelná kontrola probíhá ze strany veřejnosti, která může například na webových stránkách sledovat výroční zprávy či aktuální sdělení. Zpravodajské služby kontrolují též vnitřní odbory či inspekce, jejichž posláním je kontrola vnitřních předpisů nebo zamezení úniku či zneužití informací. Na základě výše uvedeného nelze říci, že zpravodajské služby nejsou dostatečně kontrolovány⁹⁰

Vzhledem k tomu, že neúspěšní žadatelé o státní občanství, kteří obdrželi v zamítnuté žádosti důvod o neudělení státního občanství z bezpečnostních důvodů, a zároveň jim zákon o státním občanství stanovuje, že je toto rozhodnutí vyloučeno ze soudního přezkumu, bylo jen otázkou času, kdy se proti tomuto ustanovení někdo začne domáhat nápravy. Takovým případem se stal Nález Ústavního soudu ze dne 2. července 2019.

---

⁸⁷ GRONWALDTOVÁ WAGNEROVÁ, Petra. Ještě k zamítnutí žádosti o udělení státního občanství z důvodu ohrožení bezpečnosti státu – některé další souvislosti. *Právník*. 2018, str. 671 – 672

⁸⁸ čl. 1 Ústavního zákona č. 110/1998 Sb., Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky

⁸⁹ § 3 Zákona č. 153/1994 Sb., Zákon o zpravodajských službách České republiky

⁹⁰ GRONWALDTOVÁ WAGNEROVÁ, Petra. Ještě k zamítnutí žádosti o udělení státního občanství z důvodu ohrožení bezpečnosti státu – některé další souvislosti. *Právník*. 2018, str. 675 - 677

Ústavní soud v tomto případě návrh na zrušení § 26 zákona č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky, kterým je vyloučen soudní přezkum zamítavého rozhodnutí z bezpečnostních důvodů zamítnul. Neúspěšným žadatelem se stal občan Ruské federace, kterému nebylo státní občanství uděleno z bezpečnostních důvodů podle § 22 odst. 3 zákona o státním občanství. Po zamítnutém rozkladu se rozhodl podat kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu, který v této souvislosti podal návrh na zrušení ustanovení § 26 zákona o státním občanství k Ústavnímu soudu. Absence bezpečnostní hrozby žadatele je přímo jednou z podmínek, kterou musí žadatel o státní občanství splnit. Tato podmínka je uvedena v ustanovení § 13 odst. 2 zákona o státním občanství, která stanovuje, že státní občanství se neudělí žadateli, jestliže je hrozbou pro bezpečnost státu, jeho svrchovanost a územní celistvost, demokratické základy, životy, zdraví nebo majetkové hodnoty.

V případě neudělení státního občanství z bezpečnostních důvodů je vyloučen soudní přezkum. Toto rozhodnutí se přitom zakládá na utajovaných informacích nashromážděných zpravodajskými službami a Policií České republiky, které se nestávají součástí spisu, a žadatel k nim nemá přístup. V tomto případě Nejvyšší správní soud došel k závěru, že toto ustanovení je v rozporu s právem na přístup k soudu a principem demokratického právního státu. Zákon sice může odepřít přístup k utajovaným informacím, ale zároveň nesmí odejmout právo na soudní přezkum rozhodnutí, které z nich vycházejí. Nejvyšší správní soud též připomněl ustanovení čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, která stanoví, že se každý může domáhat svého práva u nezávislého a nestranného soudu. Dále podle čl. 36 odst. 2 LZPS se každý kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen rozhodnutím orgánu veřejné moci, může obrátit na soud, aby přezkoumal zákonnost takového rozhodnutí, z pravomoci soudu však nesmí být vyloučen soudní přezkum, který se týká základních práv a svobod. Nejvyšší správní soud tedy upozornil na tato ustanovení LZPS proto, že zákon sice stanovuje, že výluka soudního přezkumu je možná, avšak nelze vyloučit přezkoumávání rozhodnutí, která se týkají základních práv a svobod. Ovšem z judikatury Ústavního soudu vyplývá, že neudělením státního občanství se neporušuje žádné základní právo, jelikož na udělení státního občanství není

právní nárok a proto se nedostává do rozporu se zákazem výluky soudního přezkumu podle č. 36 odst. 2 LZPS. Stát má totiž právo rozhodnout o tom, komu udělí státní občanství a komu nikoliv. Při zamítnutí žádosti o udělení státního občanství z důvodu bezpečnosti státu převládá zájem společnosti na bezpečnosti před zájmem jednotlivce na soudní přezkum zamítavého rozhodnutí. Ústavní soud v této věci dospěl k závěru, že cílem této právní úpravy je bezpečnost státu a minimalizace možnosti úniku utajovaných informací, což je dle Ústavního soudu legitimní cíl.⁹¹

Dalším případem kdy byla podána ústavní stížnost je ze dne 19. října 2021, kdy Ústavní soud vyhověl neúspěšné žadatelce o státní občanství a zrušil rozhodnutí Ministerstva vnitra. Stěžovatelkou byla občanka Ukrajina, která si podala v roce 2020 žádost o udělení státního občanství. Splnila všechny zákonem stanovené podmínky, včetně zkoušky ze znalosti českého jazyka a ústavního systému České republiky, potvrzení o bezdlužnosti a výpis z rejstříku trestů, jež dokládalo její trestní bezúhonnost. Přesto byla její žádost zamítnuta, jelikož ministerstvo obdrželo stanovisko od zpravodajských služeb a Policie České republiky, ze kterého vyplývalo, že žadatelka je bezpečnostní hrozbou pro Českou republiku. Žadatelka si tedy podala rozklad, který byl též ministrem vnitra zamítnut. Stěžovatelka si tedy podala ústavní stížnost, ve které uvedla, že jí nejsou známy důvody, pro které byla vyhodnocena jako bezpečnostní riziko. Stěžovatelka též uvedla, že v minulosti byla trestně stíhaná, ale toto odsouzení bylo již zahlazeno a pokud byla její žádost zamítnuta z toho důvodu, byla přesvědčena, že správní orgány překročily svoje kompetence.

I přesto, že neexistuje základní právo na udělení státního občanství, čl. 36 odst. 1 LZPS stanovuje, že se každý může domáhat svého práva u nezávislého a nestranného soudu. Ministerstvo vnitra má povinnost přezkoumat důvody vydané zpravodajskými službami a za použití principu proporcionalitu náležitě posoudit, zda jsou takové důvody přiměřené a dostačující pro zamítnutí žádosti. Z rozhodnutí ministra vnitra plyne, že z důvodu ochrany utajovaných skutečností, jejichž vyzrazení by mohlo být bezpečnostním rizikem, nelze připustit, aby stěžovatelka měla možnost seznámit se se stanovisky zpravodajských služeb a

---

⁹¹ Nález ÚS ČR sp. zn. Pl. ÚS 39/17 ze dne 2. července 2019

police. Ovšem dle Ústavního soudu k prozrazení utajovaných skutečností nemohlo dojít, protože stěžovatelce byly tyto informace známy a byly též veřejně dostupné, ministr vnitra byl povinen pouze posoudit relevanci a současnost rizika tohoto stanoviska.

Tato situace byla podobná střelbě na terč se zavázanýma očima, jelikož žádost stěžovatelky byla zamítnuta, přičemž nebyla seznámena s důvody, pro které její žádost nebyla úspěšná. Toto rozhodnutí bylo ovšem učiněno za situace, kdy pro utajování informací nebyl žádná zákonný důvod, jelikož stěžovatelce byly tyto skutečnosti dobře známy. Tento postup ovšem Ústavní soud shledal neakceptovatelným podle čl. 36 odst. 1 LZPS. V důsledku zrušení rozhodnutí Ministerstva vnitra Ústavním soudem, je ministerstvo povinné žádost stěžovatelky posoudit znovu, přičemž je povinno v případě nevyhovění žádosti, svoje rozhodnutí řádně a přesvědčivě odůvodnit z obsahu stanoviska zpravodajských služeb. Musí být uvedeno, v čem konkrétně spatřuje ze strany stěžovatelky bezpečnostní riziko podle § 13 odst. 2 zákona o státním občanství. V nález Ústavního soudu bylo též uvedeno, že i když neexistuje základní právo na udělení státního občanství, musí správní orgány dodržet stanovený postup, který musí být přezkoumatelný, zákonný a relevantní.⁹²

---

⁹² Nález ÚS ČR sp. zn. III. ÚS 2116/21 ze dne 19. října 2021

Závěr

Vývoj státního občanství započal již před vznikem České republiky. Významným bodem bylo osamostatnění České republiky v roce 1993. V této době se institut státního občanství samostatně vyvíjel. Významným milníkem proti předchozí právní úpravě byla bezesporu nemožnost zbavení občana jeho státního občanství proti své vůli. Toto právo, které nyní považujeme všichni za samozřejmé, bylo v minulosti nescetněkrát porušováno. Tím, že je nyní součástí právní úpravy, přináší mnoha státním občanům jistotu, kterou mají spojenou se svým občanstvím.

Zásadním momentem pro Českou republiku v souvislosti se státním občanstvím, byla ratifikace Evropské úmluvy o státním občanství, která obsahuje výčet podmínek a zásad, jejichž dodržováním jsou povinováni všechny státy, které se k tomu zavázaly podepsáním této smlouvy. I tím, že Česká republika vstoupila v roce 2004 do Evropské unie, se zásadně změnily podmínky nabývání státního občanství pro euroobčany. Díky tomuto kroku, bylo získání českého státního občanství pro euroobčany snadnější než pro občany třetích zemí a podmínky k získání státního občanství jsou oproti jiným občanům mírnější. To samé platí i pro české občany. Ve většině evropských zemí jsou podmínky získání státního občanství benevolentnější pro občany, jejichž občanství je spojeno se členským státem Evropské unie.

Zákon o státním občanství v minulosti též reagoval na potřebu zmírnit podmínky pro občany, kterým bylo ublíženo v souvislosti s předchozím režimem. V tomto případě vidím spojitost se současným vojenským konfliktem, který již přes rok trvá na Ukrajině. Vzhledem k tomu, že nyní bylo téměř 500 000 ukrajinským občanům vydáno vízum na území České republiky a existují i případy, kdy jim bylo uděleno povolení k dlouhodobému pobytu, především za účelem společného soužití rodiny. Je logické předpokládat, že někteří z nich se rozhodnou v České republice zůstat trvale a požádat o státní občanství. Vystává otázka, zda by pro tyto občany měly vzniknout mírnější podmínky k získání českého státního občanství? Nebo naopak? Vzhledem k naléhavosti situace a rychlosti eskalace ruské invaze na Ukrajinu, se tisíce ukrajinských občanů ocitlo na území České republiky ze dne na den. Přitom klasicky trvá

bezmála půl roku, než se cizinci vyřídí jeho žádost o vízum na území České republiky. Během této doby jsou hodnoceny jeho finanční možnosti, získání zdravotního pojištění a ubytování na území a především jeho trestní bezúhonnost. Ovšem ukrajinský uprchlíci, se zde prokázaly pouze svým dokladem totožnosti, aby se české úřady ujistily, že jsou opravdu ukrajinskými občany. Jsem si jistá, že většina z nich by za normálních okolností nespĺňovala podmínky k udělení dlouhodobého víza či dlouhodobého pobytu. Měli bychom v budoucnu v řízení o udělování státního občanství pro tyto občany být obezřetnější? Měli bychom těmto žádostem přiklánět větší pozornost, jelikož jejich příchod na území České republiky nebyl dostatečně prověřován?

Pokud jde o podmínky získání českého státního občanství v porovnáním se zahraniční právní úpravou, jsem toho názoru, že český zákon o státním občanství nejlépe reaguje na potřeby svých občanů a na dění ve světě, samozřejmě pouze u těch zemí, o kterých jsem se v této práci zmínila. Na Slovensku totiž teprve minulý rok vešla v platnost novela zákona o slovenském státním občanství, která zmírňovala podmínky pro udělení dvojího státního občanství. V souvislosti se získáním slovenského státního občanství mě zarazila doba, po kterou je o této žádosti rozhodováno. Rozhodnutí o udělení státního občanství musí být totiž učiněno do 24 měsíců od podání žádosti, což mi přijde jako neskutečně dlouhá doba.

V poslední kapitole jsem se věnovala neudělení státního občanství, blíže jsem se zabývala neudělením státního občanství z bezpečnostních důvodů. V tomto případě žadatel nemá možnost se proti tomuto rozhodnutí adekvátně bránit, protože nemá přístup k odůvodnění a ke kontrole v rámci správního soudnictví. Když jsem psala o této problematice, kladla jsem si otázku, zda je ustanovení § 22 odst. 3, který stanovuje, že v odůvodnění zamítavého rozhodnutí se uvede, že k zamítnutí došlo z důvodu ohrožení bezpečnosti státu a ustanovení § 26, ze kterého vyplývá, že zamítavé rozhodnutí z důvodu ohrožení bezpečnosti státu je vyloučeno z přezkoumání soudem, protiprávní. Došla jsem k závěru, že dle mého názoru jsou obě tato ustanovení v rozporu se zákonem. K tomuto názoru mě vede následující skutečnost. Vzhledem k tomu, že zamítavé rozhodnutí je vyloučeno ze soudního přezkoumání především díky stanovisku

vydaném zpravodajskými službami nebo Policií České republiky a ještě z něj pro žadatele není patrný důvod, pro který nebylo jeho žádosti vyhověno, jsou dle mého názoru tato ustanovení nepřijatelná. Zejména pokud si připomeneme LZPS čl. 36 odst. 2, který stanovuje, že každý má právo, aby soud přezkoumal zákonnost rozhodnutí, a nesmí z něj být vyloučeno přezkoumávání rozhodnutí týkajících se základních práv a svobod. Ačkoliv se právo na udělení státního občanství nepokládá za právo základní ale druhotné, je důležité zmínit, že takto zamítavým rozhodnutím může být omezeno právo na zachování lidské důstojnosti, osobní cti nebo dobré pověsti, které je jakožto základní právo charakterizováno v LZPS čl. 10 odst. 1. V této souvislosti bych ráda zmínila i Všeobecnou deklaraci lidských práv, konkrétně čl. 10, podle kterého má každá právo na to být spravedlivě a veřejně vyslechnut nezávislým a nestranným soudem, který rozhoduje o jeho právech a povinnostech. Zákon tímto ustanovením rozděluje žadatele do dvou kategorií, přičemž první ponechá soudní přezkum a odůvodnění zamítavého rozhodnutí a druhé kategorii, které byla žádost o státní občanství zamítnuta z důvodu ohrožení bezpečnosti státu, taková práva vyloučí. Druhá část žadatelů má výrazně omezená procesní práva, což by se dle mého názoru dalo považovat za diskriminaci.

Kvůli výše uvedeným důvodům si myslím, že by se v tomto ohledu měl Zákon o státním občanství upravit. Bezesporu je důležité zajistit bezpečnost státu a rozumím, že proto je tento zákon takto vypracován. Ale nesmí se zapomínat na práva jednotlivců a v tomto případě se domnívám, že zákon pokulhává. Pokud by se této problematice věnovali odborníci, jsem si jistá, že by se v tomto zákoně našel kompromis, který by zaručoval práva jednotlivců v případě zamítavé žádosti z důvodu bezpečnosti a jistě by se našel způsob, jak je zajistit, aby nebyla ohrožena bezpečnost státu, respektive zneužití či únik utajovaných informací.

Seznam použité literatury

Knihy

EMMERT, František. Přináší nový zákon o státním občanství liberalizaci, nebo naopak posiluje mocenskou autoritu státu? *Právní rozhledy*. 2014.

GRONWALD TOVÁ WAGNEROVÁ, Petra. Ještě k zamítnutí žádosti o udělení státního občanství z důvodu ohrožení bezpečnosti státu – některé další souvislosti. *Právník*. 2018. ISSN: 0231-6625

EMMERT, František. *Státní občanství na území České republiky v minulosti a současnosti*. Praha : Leges, 2016. ISBN: 978-80-7502-163-2.

KAŠTYL, Miroslav. Neudělení státního občanství kvůli ohrožení bezpečnosti státu: měl by žadatel znát důvody? *Správní právo*. 2017. ISSN: 0139-6005.

ČERNÝ, Jan a VALÁŠEK, Miloš. *České státní občanství : ucelený výklad právních předpisů upravujících státní občanství České republiky v návaznosti na státní občanství ČSR, ČSSR a ČSFR*. Praha : Linde, 1996. ISBN: 8072010182.

EMMERT, František. *Dvojitý občanství v českém právu*. Praha : C. H. Beck, 2014. ISBN: 978-80-7400-284-7.

VALÁŠEK, Miloš a KUČERA, Viktor. *Státní občanství : komentář : zákon o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky a vybrané související právní předpisy a mezinárodní dokumenty*. Praha : Linde, 2006. ISBN: 80-7201-625-3

Právní předpisy

Ústava České republiky

Listina základních práv a svobod

Zákon č. 186/2013, Sb., Zákon o státním občanství České republiky

Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník

Zákon č. 40/1993 Z.z, Zákon Národnej rady Slovenskej republiky o štátnom občianstve Slovenskej republiky

Zákon č. 153/1994 Sb., Zákon o zpravodajských službách České republiky

Důvodová zpráva k zákonu č. 186/2013, Sb., Zákon o státním občanství České republiky

Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky

Smlouva o fungování Evropské unie

Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 76/2004 Sb.m.s., o Evropské úmluvě o státním občanství

Nález ÚS ČR, sp. zn. III. ÚS 2116/21 ze dne 19. října 2021

Nález ÚS ČR, sp. zn. Pl. ÚS 39/17 ze dne 2. července 2019

Nález ÚS ČR, sp. zn. Pl. ÚS 5/95 ze dne 8. listopadu 1995

Nález ÚS ČR, sp. zn. Pl 9/94 ze dne 13. září 1994

Internetové zdroje

Botschaft der Bundesrepublik Deutschland in der Tschechischen Republik - Auswärtiges Amt. *Velvyslanectví SRN v Praze - Ministerstvo zahraničních věcí* [online]. [cit. 07.03.2023]. Dostupné z: <https://prag.diplo.de/cz-de>

Staatsangehörigkeitsrecht - Auswärtiges Amt. 302 *Found* [online]. [cit. 07.03.2023]. Dostupné z: <https://www.auswaertiges-amt.de/de/staatsangehoerigkeitsrecht/2088844?view>

Podmienky na udelenie štátneho občianstva SR - Migračné informačné centrum IOM. [online]. Migračné informačné centrum IOM. Všetky práva vyhradené. [cit. 07.03.2023]. Dostupné z: <https://www.mic.iom.sk/sk/obcianstvo/podmienky-na-udelenie-statneho-obcianstva-sr.html>

Novela zákona o státním občanství Slovenské republiky | Velvyslanectví České republiky v Bratislavě. 302 *Found* [online]. cit. 07.03.2023 Dostupné z: https://www.mzv.cz/bratislava/cz/vizove_a_konzularni_informace/statni_obcanstvi/novela_zakona_o_statnim_obcanstvi_sr.html

U.S. Citizenship Laws and Policy. 302 *Found* [online]. cit. 07.03.2023 Dostupné z: <https://travel.state.gov/content/travel/en/legal/travel-legal-considerations/us-citizenship.html>

Naturalization Test and Study Resources | USCIS. *Home* | *USCIS* [online]. cit. 07.03.2023 Dostupné z: <https://www.uscis.gov/citizenship/find-study-materials-and-resources>

Naturalization Oath of Allegiance to the United States of America | USCIS. *Home* | *USCIS* [online]. cit. 07.03.2023 Dostupné z: <https://www.uscis.gov/citizenship/learn-about-citizenship/the-naturalization-interview-and-test/naturalization-oath-of-allegiance-to-the-united-states-of-america>

8 USC 1481: Loss of nationality by native-born or naturalized citizen; voluntary action; burden of proof; presumptions. *OLRC Home* [online] cit. 07.03.2023. Dostupné z: <https://uscode.house.gov/view.xhtml?req=granuleid:USC-prelim-title8-section1481&num=0&edition=prelim>